

ישראלים וירושלים- קלאודיה אידן וסוסנה הולר

LQ729

ישראלים וירושלים

אני יהודייה, ויודעת זאת בגופי.

הייתי אומרת כי עמיתתי, סוסנה הולר, מעט כאחרים במקומות רבים, נוהגת להשתמש במונח יהודים במקום ישראלים. איני שותפה לגישה זו שאני חולקת עליה. במכתבה הראשון היא תיארה את ישראל, ליתר דיוק את היהודים, במיוחד את אלה שמהווים חלק מהממשלה, בצורה קריקטוריסטית מעט כמי שלובשים סמוקינג ונעולים נעלי בית. בפעם שנייה, במהלך פעילות שנסבה על הדמוקרטיה, דובר על היהודים והדמוקרטיה. ברור שיש יהודים בישראל, אך אני חושבת כי מרגע שאנו חיים בארץ זו אנו הופכים לאזרחים ישראליים ולפיכך מדובר בקונפליקט ישראלי-פלסטינאי ולא יהודי-פלסטינאי.

במצב הנוכחי הדגשת המונח יהודי תהיה כמו קבלת הטעון של המפלגה הלאומנית-דתית, שמנסה בעיקשות להבליט את אופייה היהודי של המדינה ובכך ליצור קו פוליטי שתוצאתו מביאה לבידולן של אוכלוסיות שונות. טעון זה סותר באופן רדיקלי את הכרזת העצמאות הקובעת שוויון זכויות לכל האזרחים ללא "הבדל דת, גזע או מין". אם אנו גם מביאים בחשבון את העובדה שהדתיים הקיצוניים חותרים להרחבת גבולותיה הטריטוריאליים של המדינה ושליטתה בהם בהסתמכות הכתבים התנכיים, מה שמכנים "ארץ ישראל השלמה", מהותי ביותר לשמור על שיח המביא בחשבון את זכויות אזרח תוך הפרדה בין מדינה לדת ובכך להגן על עקרונות הדמוקרטיה ועל חופש הביטוי.

הדמוקרטיה מיושמת גם ליחסים עם האחר, יהיה זה בנוגע לזכויות אזרחי אותה מדינה או בנוגע לזכויותיו של עם אחר, כפי שפני הדברים הנם באזורנו.

בקונפליקט שאנו חיים בו מדובר בזכויות של שני עמים. יש להזכיר כאן כי מדובר בשני עמים החיים במזרח התיכון, שבאופן היסטורי ותרבותי מרוחקים מאירופה ומאמריקה, גם אם הם מגדירים עצמם כמערביים. 50 שנות הכיבוש הטריטוריאלי מעלות מספר נקודות כפתור סביב אירועים שהיו. היום, ניתן לקרוא מאמרים המבהירים אותם אירועים, כמו גם את מדיניות ממשלת ישראל מיד לאחר הניצחון במלחמת ששת הימים וההחלטה לספח את השטחים, במיוחד אלה של ירושלים המזרחית, זאת למרות ובניגוד לחוק הבינלאומי. למרבה הצער, חשיפת מידע אפשרה לנו להיווכח בכוונות ובאופי הקבוע של הכיבוש מראשיתו.

אנו יודעים את האפקט של אופוריה שגרמו הניצחון במלחמה וכיבוש העיר העתיקה. הצבא והממשלה היו מהופנטים ממימוש חלום הדורות של העם היהודי: להימצא אל מול הכותל המערבי, להיות בליבה של **העיר**.

אך, ברור שכותל או תפילה אינם יכולים להחליף את הדמוקרטיה, וגם לא לייצג הצדקה "ללגלמזיה" של הכיבוש.

כך העיר ירושלים מגלמת את הסימפטום החברתי והפוליטי של הארץ: היותה עיר גבול, מאוחדת לכאורה מקץ 50 שנה אלה, היותה העיר ה"קדושה" לשלושת הדתות המונותאיסטיות, היותה הטרוגנית מבחינת הרכב תושביה: חילונים, דתיים, מוסלמים ובני קבוצות אתניות נוספות. מעמדה של עיר זו הוא מפתח יסודי בקונפליקט וגורלה תלוי בו: עיר הבירה של ישראל, עיר הבירה של המדינה הפלסטינאית, עיר "מחולקת" מחדש או עיר שמעמדה בינלאומי?

ירושלים, 18 ביוני 2017

לא אמרתי "יהודי" על מנת להתייחס לישראלים. אמרתי "יהודי" כדי להתייחס לעצמי וליהודים האחרים כאן. להשתמש בהומור ביחס לעצמי וליהודים האחרים מקל עלי מהכובד של האני שלי ומהיותי יהודיה. לא הייתי משתמשת בהומור על מנת להתייחס לנוצרים או למוסלמים. הרי זה לא היה מביא לי הקלה כלשהי אלא בדיוק ההפך, כפי שכבר ידוע לנו.

ההפרדה בין המדינה והדת היא לא כל כך ממשית בישראל. היא חייבת להיות, אך לא קימת בחוקה. יש לנו לזה דוגמאות כואבות: מדוע בנינו דמוקרטיה בלי חוקה? מדוע נותרה ישראל ללא ההגבלה של כוח השלטון שחוקה יכולה לערוב לה? אחת הסיבות היא העובדה שכשהוכרזה המדינה פרצה המלחמה. להלחם בארצות הערביות כרך בחובו לדחות את המחשבה על איך אנחנו רוצים להיות על מנת לעסוק בלהיות קיימים, לשרוד. אך בתום מלחמת 48 הוחלט לדחות את כתיבת החוקה כדי למנוע את המחלוקת עם הדתיים על אודות השם "יהודי". היה נהיר שהמיסדים רצו מדינת לאום ולא ארץ דתית. חוקה היתה מציתה את הקונפליקט בין חוק המדינה וההלכה. אך לא היה עיבוד ברור (שאיני יודעת אם הוא בכלל אפשרי) על ההשלכות של יצירת מדינה יהודית.

בימינו ברור מתמיד שאסור לנו להותיר את השם "יהודי" בידיים של דתיים. גם ברור שהשם "ישראלי" לא פותר את ההבדלים בין העדות והדתות השונות הדרות בארצנו. עלינו להמציא את האופן בו נוכל להכיר ב- ולכבד את ההבדלים בלי אפקטים של הדרה. הבחנה אין פרושה הדרה. על אף שיש הבדלים שכורכים בחובם בעיות שהפתרון שלהן קשה ביותר, כמו ההבדל בין מושג מדינת לאום ומושג של חיים לפי ההלכה או השריה.

בשל כל אלה אני לא מסכימה עם ההצעה לראות בירושלים המפתח של הסכסוך. אני מעדיפה את מה שאנטוניו די צ'צ'יה יעץ לנו בתוקף: לא להתחיל את המשא ומתן בירושלים! ההתנסות שלו בוותיקן עשה אותו לחכם על אודות הסכנות הגלומות במילה "אלוהים".

סוסנה הולר